

Warszawa, dnia 22 listopada 2017 r.

Sygn. akt VI Ka 360/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VI Wydział Karny Odwoławczy w składzie :

Przewodniczący: SSO Anita Jarząbek - Bocian

Sędziowie: SR del. Anna Bojarczuk

SO Jacek Matusik (spr.)

protokolant: protokolant sądowy - stażysta Renata Szczegot

przy udziale prokuratora Anny Radyno-Idzik

po rozpoznaniu dnia 22 listopada 2017 r. w Warszawie

sprawy A. K., syna T. i J., ur. (...) w W. oskarżonego o czyny z art. 286 § 1 kk, art. 300 § 1 kk

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Rejonowego w Otwocku

z dnia 21 września 2016 r. sygn. akt II K 670/13

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Otwocku do ponownego rozpoznania.

SSR del. Anna Bojarczuk SSO Anita Jarząbek - Bocian SSO Jacek Matusik

Sygn. akt VI Ka 360/17

UZASADNIENIE

Apelacja wniesiona przez obrońcę oskarżonego zasługuje na uwzględnienie, przy czym w chwili obecnej wydanie orzeczenia reformatoryjnego byłoby przedwczesne.

Rację ma obrońca zarzucając zaskarżonemu wyrokowi obrazę przepisów postępowania, mogącą mieć wpływ na jego treść orzeczenia, tj. art. 4 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k. oraz art. 7 k.p.k. i art. 9 k.p.k. oraz 424 § 1 i 2 k.p.k. poprzez nie uwzględnienie okoliczności wykazanych dowodami przemawiających na korzyść oskarżonego, nie wyjaśnienie istniejących w sprawie wątpliwości i rozstrzygnięcie ich na jego niekorzyść, oraz przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i dokonania jej wbrew zasadom wiedzy i prawidłowego rozumowania, niepełnego uzasadnienia faktycznego i prawnego uzasadnienia wyroku.

Przypomnieć należy, że zaskarżonym wyrokiem Sąd Rejonowy uznał A. K. za winnego tego, że: w dniu 17 października 2011 roku w J., przy ulicy (...), działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził W. L. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 117.000 złotych poprzez wprowadzenie wyżej wymienionego w błąd, co do zamiaru spłaty pożyczki przeznaczonej na spłatę hipoteki przymusowej zwykłej ustanowionej na nieruchomości położonej w miejscowości Ł., gmina P., dla której prowadzona jest księga wieczysta numer (...), tj. czynu z art. 286 § 1 k.k., a także tego, że w dniu 8 czerwca 2012 roku w G., w Kancelarii Notarialnej przy ulicy (...), w czasie grożącej niewypłacalności, udaremnił zaspokojenie swojego wierzyciela W. L., przez to, że darował M. C. składnik swojego majątku w postaci

nieruchomości położonej w miejscowości Ł., gmina P., dla której prowadzona jest księga wieczysta numer (...), to jest czynu z art. 300 § 1 k.k.

W związku z powyższym wskazać należy, iż w zakresie, przypisanego oskarżonemu czynu z art. 286 § 1 k.k. Sąd Rejonowy uznał, że przestępne działanie oskarżonego w zakresie czynności sprawczej polegało wyłącznie na „wprowadzenie pokrzywdzonego w błąd, co do zamiaru spłaty pożyczki przeznaczonej na spłatę hipoteki przymusowej”. Z opisu tego wynika więc, że wprowadzenie pokrzywdzonego w błąd dotyczyło wyłącznie zamiaru spłaty pożyczki, nie zaś, na czym skupia się Sąd w swoich rozważaniach, kwestii celu na jaki miały być przeznaczone pieniądze otrzymane przez oskarżonego. W związku z tym by przypisać oskarżonemu popełnienia tak opisanego przestępstwa, należało wykazać, że w dacie zawierania umowy pożyczki oskarżony nie miał zamiaru dokonania jej spłaty i właśnie co do tego zamiaru, wprowadził w błąd pokrzywdzonego. W tym wypadku kwestia celu, na jaki miały być przeznaczone pieniądze pochodzące z pożyczki, jest sprawą wtórną i może być rozważana z punktu widzenia oceny zamiaru pokrzywdzonego, o którym była mowa wyżej. Oczywiście udowodnienie oskarżonemu, że już w dacie zawierania umowy pożyczki z pokrzywdzonym, nie miał zamiaru jej spłacić, chociaż trudne, jest możliwe, wymaga jednak wnikliwej analizy wszystkich okoliczności faktycznych, w tym również zachowania oskarżonego po uzyskaniu przez niego korzyści majątkowej. W związku z tym, w realiach niniejszej sprawy niezwykle istotnym jest wyjaśnienie charakteru umowy kompleksowej obsługi prawnej zawartej w dniu 14.10.2011r. pomiędzy oskarżonym i pokrzywdzonym (k.198 akt sprawy). Podkreślenia wymaga, że charakter wskazanej umowy oskarżony i pokrzywdzony przedstawiają w odmienny sposób – oskarżony twierdzi, że miała ona pozorny charakter i służyła jako swego rodzaju zabezpieczenie roszczeń pokrzywdzonego wynikających z ustnej umowy pożyczki, z kolei pokrzywdzony twierdzi, że umowa ta była zupełnie niezależna od udzielonej oskarżonemu pożyczki. Analiza treści pisemnego uzasadnienia zaskarżonego wyroku wskazuje, że Sąd I instancji bezkrytycznie przyjął za wiarygodne twierdzenia pokrzywdzonego, podczas, gdy szereg dowodów wskazuje, że prawdziwa może być wersja prezentowana przez oskarżonego. Wskazać chociażby należy na fakt, że całkowita kwota, jaką miał zapłacić oskarżony z tytułu umowy o obsługę prawną (149.940 zł.) jest praktycznie tożsama, z kwotą kredytu, który zaciągnął pokrzywdzony (około 150.000 zł.), z którego przekazał oskarżonemu 117.000 zł. Także wynikające z umowy terminy płatności i wysokość „rat” wynagrodzenia za obsługę prawną pokrywają się w istocie z wysokością rat kredytu zaciągniętego przez pokrzywdzonego i terminami ich spłaty (vide. wyciąg z rachunku k.177-188). Dowody te mogą sugerować, że istotnie jak twierdzi oskarżony, nie została formalnie zawarta umowy pożyczki, oskarżony umówił się z pokrzywdzonym, że będzie spłacał zaciągnięty przez niego kredyt, z którego pochodziły pożyczone środki pieniężne, a umowa o obsługę prawną miała charakter pozorny uzasadniający wpływ środków na rachunek pokrzywdzonego. Za takim charakterem umowy o obsługę prawną może również przemawiać treść wiadomości e-mail wysłanej przez pokrzywdzonego do oskarżonego (k.692), w której sam pokrzywdzony napisał: Przypominam, że spisaliśmy umowę, na mocy której zobowiązał się Pan do wypłacania mi „wynagrodzenia” równego ratom kredytu. Zapis ten, chociażby poprzez użycie słowa „wynagrodzenie” w cudzysłowie, w ocenie Sądu Okręgowego wskazuje na związek pomiędzy umową o obsługę prawną i kredytem, z którego pokrzywdzony udzielił pożyczki oskarżonemu. Nadto, dla oceny powyższej kwestii może mieć również materiał dowodowy zgromadzony w postępowaniu cywilnym pomiędzy pokrzywdzonym i synem oskarżonego (kopie akt I C 1317/13 – k.348-395), na co wskazuje treść wyroku z uzasadnieniem w sprawie V Ca 1172/14 (k.503-507) – te dowody z kolei mogą potwierdzać wersję pokrzywdzonego. Kwestia ta jest o tyle istotna, że jeżeli uznać za wiarygodną wersję przedstawioną przez oskarżonego, to z materiału dowodowego wynika, iż początkowo regulował on swoje zobowiązania wynikające z pożyczki (vide. wyciąg z rachunku k.177-188), co z jednej strony może wpływać na ocenę zamiaru oskarżonego w chwili udzielenia mu pożyczki przez pokrzywdzonego, z drugiej zaś, w przypadku ustalenia, że faktycznie doszło do wprowadzenia pokrzywdzonego w błąd, na ustalenie wysokości szkody wyrządzonej czynem oskarżonego. Niestety, Sąd Rejonowy nie pokusił się o wnikliwą ocenę całości materiału dowodowego – w tym wskazanych wyżej dokumentów,, poprzestając w istocie na przyjęciu za wiarygodne zeznań pokrzywdzonego.

W ocenie Sądu Okręgowego, nie jest również tak jednoznaczna, jak uznał to Sąd I instancji, kwestia celu, na jaki zgodnie z umową, miały być przeznaczone środki uzyskane przez oskarżonego od pokrzywdzonego. Zwrócić należy bowiem uwagę, iż sam fakt wpisania przez pokrzywdzonego w tytule przelewu słów „na komornika” nie przesądza jednoznacznie, że faktycznie oskarżony umówił się z pokrzywdzonym, że pieniądze te zostaną przeznaczone wyłącznie

na spłatę komornika. W pierwszej kolejności zwrócić należy uwagę, iż opisując zdarzenie pokrzywdzony wskazywał początkowo, że z udzielonej oskarżonemu pożyczki miała być spłacona hipotek ciężąca na nieruchomości oskarżonego położonej w miejscowości Ł., gmina P., dla której prowadzona jest księga wieczysta numer (...). Zwrócić jednak należy uwagę, iż kwota pożyczki przeszło dwukrotnie przekraczała kwotę obciążenia wskazanej wyżej nieruchomości. Nadto pokrzywdzony wskazywał, że po spłaceniu komornika oskarżony miał zaciągnąć kredyt, zabezpieczony hipoteką na tejsze nieruchomości, z którego miałby spłacić pokrzywdzonego oraz sfinansować prace nad urządzeniem wiatrowym. Jest to o tyle dziwne, że jak wynika z wyceny omawianej nieruchomości, jej wartości wynosiła około 115.000 zł. a więc nie pokrywała nawet w całości kwoty pożyczki udzielonej oskarżonemu. Trudno więc przypuszczać, by oskarżony mógł uzyskać, zabezpieczony hipoteką na tej nieruchomości, kredyt wystarczający na pokrycie zobowiązania wobec pokrzywdzonego oraz prace nad urządzeniem wiatrowym. Wprawdzie w późniejszych zeznaniach pokrzywdzonego pojawił się wątek spłaty zadłużenia ciężącego na synu oskarżonego, zabezpieczonego hipoteką na jego nieruchomości, ale te okoliczności pozostały w istocie po za zainteresowaniem Sądu I instancji. Zwrócić również należy uwagę na zeznania świadka M., który przesłuchiwany w postępowaniu przygotowawczym (potwierdził zeznania na rozprawie) wskazał: „Ok. dwa miesiące po spotkaniu L. mówił, że przelał K. pieniądze, które miały być generalnie spożytkowane na wdrażanie i budowę prototypu.” oraz „L. ewidentnie mówił, że da pieniądze K. na współfinansowanie badań i budowę prototypu.”, które to zeznania mogą wskazywać na prawdziwość wyjaśnień oskarżonego odnośnie przeznaczenia pieniędzy uzyskanych od pokrzywdzonego.

Podsumowując powyższe stwierdzić należy, iż Sąd Rejonowy poczynił ustalenia faktyczny w oparciu o niepełny materiał dowodowy, ocena dowodów była wybiórcza nie uwzględniał wszystkich istotnych okoliczności mogących mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, czym naruszył dyspozycję art. 7 k.p.k., art. 5 k.p.k. W związku z tym również ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji uznane być muszą za błędne.

Powyższe okoliczności skutkują koniecznością uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, albowiem postępowanie dowodowe musi być w sposób istotny uzupełnione. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy wyjaśnić należy przede wszystkim charakter umowy o obsługę prawną zawartej przez oskarżonego i pokrzywdzonego – przy czym po za analizą dowodów, o których była mowa wyżej, pomocne w tej kwestii może być uzyskanie warunków umowy kredytu, z którego pokrzywdzony przekazał pieniądze oskarżonemu i porównanie jej zapisów z umową o obsługę prawną. Zasadnym będzie również z przyczyn wskazywanych wyżej, ustalenie faktycznych kwot przekazanych przez oskarżonego (i jego żonę) pokrzywdzonemu, przy czym zwrócić należy uwagę, zeznania żony oskarżonego, która przesłuchana przed Sądem wskazał, iż pewną kwotę przelała na rachunek żony pokrzywdzonego – co może wymagać, o ile by się potwierdziło, ewentualnego zgromadzenia informacji z rachunków bankowych. Także w zakresie przeznaczenia pożyczki postępowanie dowodowe może wymagać uzupełnienia, chociażby poprzez przesłuchanie syna oskarżonego na okoliczność rzekomych obciążeń jego nieruchomości i zamiaru spłaty ich z pieniędzy uzyskanych od pokrzywdzonego oraz zamiaru ustanowienia hipoteki dla zabezpieczenia przyszłego kredytu, który miałby zaciągnąć oskarżony.

Dopiero po takim uzupełnieniu materiału dowodowego Sąd winien dokonać wnikliwej i rzetelnej oceny dowodów, przy czym pamiętać należy, by uniknąć uchybień, o których była kmoowa w niniejszym uzasadnieniu, w szczególności zaś by ponowna ocena dotyczyła wszystkich dowodów, które mogą mieć znaczenie dla ustalenia okoliczności faktycznych niemniejszej sprawy. Dopiero po takiej ocenie i wyczerpaniu wszystkich możliwości dowodowych Sąd winien dokonać oceny zachowania oskarżonego pod kątem, znamion występku z art. 286 § 1 k.k., pamiętając o uwagach zawartych w niniejszym uzasadnieniu.

Mając uwadze powyższe Sąd Okręgowy orzekł, jak w wyroku.

SSR del. Anna Bojarczuk SSO Anita Jarząbek - Bocian SSO Jacek Matusik